

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

ФАКТОР, ЩО СПРИЯЄ ВЧИНЕННЮ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ

Вільхова Є. М.

*курсантка II курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Хашев В. Г.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Багатовікова історія всіх народів світу містить відомості про спроби людства створити нормальні умови життя, а також можливість задоволення всіх, а не лише базових потреб - 1 рівня за пірамідою Маслоу. Процес розвитку тісно пов'язаний із забезпеченням реалізації прав і свобод людини. Можна сказати, що навіть взаємозалежний, оскільки для дотримання прав і свобод, їх захисту, поновлення, відстоювання - необхідна достатня інтелектуальна розвиненість індивідів, яка, в свою чергу, досягається лише при задоволенні всіх рівнів потреб людини. Задоволення фізіологічних потреб, а також потреби у відчутті безпеки - підґрунтя для реалізації вищих рівнів: соціалізації, визнання та самоактуалізації. Стабільне задоволення базових (фізіологічних) потреб та відчуття безпеки, важко досягнути без існування гарантованих можливостей у вигляді основоположних прав людини.

Ще з давніх часів більшість прав людини усвідомлювалися суспільством, шкода від їх недотримання, і поступово такі можливості (права) набували формального визначення. Разом з можливостями, обов'язково з'являються й правила поведінки осіб, щоб уникнути конфлікту при порушенні чи обмеженні прав і свобод. Важливим у охороні прав і свобод є не лише формальна визначеність, але й рівність всіх суб'єктів у виконанні встановлених правил та відповідальності, у разі їх порушень. Права і свободи, а також додаткові можливості на території України регламентуються Конституцією України, Цивільним кодексом України, іншими законами та підзаконними нормативно-правовими актами, міжнародними договорами. Дотримання прав і свобод - забезпечується Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальним кодексом України тощо. За допомогою останніх відбувається притягнення до відповідальності осіб, що порушили встановлені нормами чинного законодавства правила на загальновизнаних підставах.

Кожна людина прагне до особистого розвитку, самовдосконалення, покращення умов життя, збільшення власних цінностей і здобутків, суспільного визнання. З метою досягнення такого результату, щодня відбувається процес праці: на роботі, де людина здобуває кошти для задоволення власних потреб; у вільний час, коли людина здобуває нові знання для збільшення горизонту поглядів, підвищення рівня цілей і розташування

нових пріоритетів; також у боротьбі з власними страхами чи сумнівами - праця над мотивацією та бажанням. Однак, навіть розглядаючи психологічну теорію, відображену у піраміді Маслоу, звертаємо увагу на 1-й рівень - основу подальших процесів, потреб та інтересів. На 1-му рівні знаходяться всі компоненти, що підтримують життя людини на фізіологічному рівні, без яких повноцінне існування особистості як живого організму неможливе. Не менш важливим є 2-й рівень у піраміді потреб, оскільки він характеризує потребу у безпеці. Індивід не може прагнути до визнання, якщо не відчуває себе у безпеці та не отримує всіх необхідних умов для повноцінного існування. До безпеки належить відчуття безпеки щодо майнових здобутків, охорони здоров'я і життя, комфорту і стабільності. “Двигуном” у процесі задоволення найвищих потреб людини вважається мотивація. Вона визначає пріоритетні потреби і напрямки руху до їх задоволення.

Саме безпека, яка так необхідна кожній особистості, забезпечується приписами чинного законодавства. Потреби та інтереси людини, від найнижчого рівня - до найвищого, гарантуються державою та містяться у правах людини і громадянина. Основний Закон України є підґрунтям не лише достатніх умов існування особистості як живого організму, але і основою культурно-духовного розвитку, комфортного, цікавого і насиченого життя, а також умовою формування високих моральних якостей, поваги один до одного.

Без стабільного підтримання встановленого ладу і порядку у державі, неможливе забезпечення і гарантія жодного права людини (незалежно від рівня потреби).

Тема пошуку і виокремлення ключового фактору або чиннику, який впливає на формування бажання вчиняти суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність) і з'ясування того, за яких умов спрацьовує механізм реалізації такого бажання, а саме: вчинення особою кримінального правопорушення - на сьогодні не втрачає актуальності у дискусіях науковців різних галузей. Дослідженням формування особистості людини (яке відбувається від моменту народження до настання біологічної смерті [3]) у найбільш поглибленій формі та великому обсязі займаються: акмеологія, психологія (розвитку, поведінки, вікова, педагогіки, масової поведінки та інші її підгалузі), соціологія, антропологія, біологія тощо. Особливе місце у переліку галузей займає юриспруденція та її підгалузі, що досліджують зв'язок людини як живого організму з правом, вплив права на життя і поведінку особистості та суспільства. Саме через такий широкий спектр наук дослідникам нелегко зробити спільні й остаточні висновки, розглядаючи процес формування особистості та її деформації з різних сторін.

На відміну від теми пошуку фактору або чиннику, що 100% негативно впливає на поведінку особи, яка в результаті вчиняє кримінальне правопорушення - юридичний склад

такого правопорушення чітко виокремлений у вигляді теоретичної конструкції і включає в себе 4 обов'язкових елемента: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона[4].

Спираючись на ці 4 основні елемента, науковці продовжують пошуки, оскільки, при з'ясуванні і кваліфікації кримінального правопорушення враховуються всі складові цих елементів (наприклад: місце, попередній досвід, виховання, умови розвитку, оточення, досягнення, подія, емоційний стан, час, інші учасники, намір, освіта, культура [2] тощо), але для ефективної боротьби зі злочинністю та якісного попередження вчинення суспільно небезпечного діяння, необхідно віднайти ключовий фактор, орієнтуючись на який, поліцейські в співпраці з іншими фахівцями можуть проводити профілактичну і виховну роботу (у різному віці, залежно від джерела схильності до такої антисоціальної поведінки).

Так, однією з складових суб'єктивної сторони суспільно небезпечного діяння, за яке передбачена кримінальна відповідальність у Кримінальному Кодексу України, є умисел (ст. 24). В свою чергу, умисел, згідно з чинним законодавством поділяється на прямий і непрямий[1]. Спільними рисами між 2-ма різновидами умислу є те, що особа обов'язково усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, відмінними: 1) при прямому умислі - передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання; 2) при непрямому - передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання [1]. Тобто, розуміємо що необхідно досліджувати формування умислу у суб'єкта, як прямого, так і непрямого, оскільки він є не лише важливою складовою суб'єктивної сторони, але відіграє важливу роль у структурі кримінального правопорушення, оскільки характеризує позитивне ставлення особи до вчинюваної протиправної діяльності та бажання настання наслідків або припущення їх настання на основі аналізу цілеспрямованих вчинюваних дій/бездіяльності. Умисел являє собою стійкий фактор, що негативно впливає на правослухняну поведінку особи. Якщо з'ясувати причини початкової деформації свідомості, джерело умислу та остаточну бажану мету - можливо попередити настання наслідків, оскільки умисел - не з'являється безпідставно і не зникає назавжди.

Отже, робимо висновок, що основним і впливовим фактором на поведінку особи, формування схильності до суспільно небезпечної діяльності є формування умислу. Саме він включає в себе сукупність набутого досвіду, сформованого світогляду, ставлення до інших суб'єктів, предметів, об'єктів та явищ і проявляється у вигляді деформації правосвідомості і свідомості в цілому. Необхідно звернути увагу не лише на механізм вчинення кримінального правопорушення та зовнішні чинники, які сприяють реалізації

схильності і бажання протиправної поведінки, а на джерело деформацій, що в результаті утворили умисел. Цікаво, що індивіди з високим інтелектом здатні знаходити гуманні вирішення конфліктів без порушення чинного законодавства або ж навпаки, саме такі індивіди здатні до розробки складних схем і планів реалізації задуманого для досягнення бажаної мети.

Умисел, будучи складовою суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, безпосередньо породжується у свідомості людини і не виходить за її межі до моменту початку діяльності. Серед всіх факторів, що враховуються при кваліфікації протиправного і суспільно небезпечного діяння, умисел займає особливе місце через труднощі вчасного його виявлення та з'ясування його вже після вчинення правопорушення. Варто виокремити стійкий фактор, що значно впливає на вчинення особами кримінальних правопорушень, оскільки його формування триває певний проміжок часу і ґрунтується на ставленні й сприйнятті навколишнього світу, з урахуванням життєвого досвіду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. №25-26. ст. 131.
2. Продан Т. Фактори, що впливають на формування злочинної поведінки жінок. Підприємництво, право і господарство. Кримінологія. 10/2020. С. 260-263.
3. Формування і розвиток особистості. URL: <https://studfile.net/preview/4495428/page:17/> (дата звернення: 02.04.2022).
4. Склад кримінального правопорушення. URL: <https://bit.ly/3N3Sxwe> (дата звернення: 02.04.2022).

ПРИЧИНИ ПОШИРЕННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

Волкова А. О.

курсант II курсу ННППФПНП

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Березняк В. С.

к.ю.н., старший науковий співробітник,

доцент кафедри кримінального права та кримінології

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

На сьогоднішній день проблема боротьби з торгівлею людьми є надзвичайно актуальною для нашої держави. Україна має досить тривалий та безутішний досвід втрати великої кількості чоловіків – з метою експлуатації в праці, жінок – для сексуального рабства, діти – з метою використання у жебрацтві та будь-які особи – для вилучення і